

přehledně rozčleňuje cestu k míru z roku 1921 na snadno pochopitelné fáze. I k nim pak autor poskytuje dostatek informací, které objasňují například různé ofenzivy a protiofenzivy na polsko-sovětské frontě, oficiální vyjednávání o příměří a míru a s tím spojená zákulisní vyjednávání sovětských vyjednavců s moskevským centrem nebo rozpolcený postoj Sovětů k otázce Litvy a Běloruska. Autor tak přináší nový pohled na možná dosud nepřiliš pochopitelné změny postojů a vyjednavacích pozic sovětských a polských vyjednavců a zároveň ukazuje, do jaké míry byli vyjednavci ovlivňováni domácími politickými centry a vratkým válečným štěstím. Autor vhodně kombinuje dosud nepublikované ruské, polské a americké archivní dokumenty s publikovanými edicemi pramenů. Zajímavým zdrojem byla pravděpodobně i korespondence Adolfa Ioffeho, jednoho z hlavních vyjednavců za sovětské Rusko, stejně jako korespondence Georgije Čičerina. Přes některé drobné nedostatky, jako je ne zcela přehledný poznámkový aparát či nepřehledné mapky, je kniha rozhodně přínosem ke zkoumanému tématu.

Jan Procházka

Thomas Bremer, ed., ***Religion and the Conceptual Boundary in Central and Eastern Europe: Encounters of Faith***. New York: Palgrave Macmillan, 2008, 242 s.

Předložený sborník přináší jedenáct příspěvků, z nichž většina byla prezentována na VI. Světovém kongresu Mezinárodní rady pro středoevropská a východoevropská studia (VI World Congress of the International Council in Central and East European Studies), který se konal v Berlíně v červnu roku 2005. Jeho autoři – historici, sociologové, teologové pocházející z různých zemí, převážně však ze západní Evropy nebo USA – se zaměřili na roli náboženství při utváření celé řady politických, kulturních a jiných hraničních pásem ve střední a východní Evropě. Knihu otevírá úvod jejího editora, který konstatuje, že po pádu komunismu se začala ve střední a východní Evropě vytvářet celá řada nových identit, nicméně historická dělení Evropy si stále zachovávají určitý vliv. Toto téma je také ústřední pro další příspěvky, které jsou seřazeny podle obsahu chronologicky od 9. století až do současnosti. Všechny země středoevropského a východoevropského regionu tu nejsou ani zdaleka zastoupeny, kniha spíše přináší jednotlivé náhledy na množství křížících se bodů a střetávajících se kultur v prostoru a čase napříč. V některých člancích se tak autoři věnují pouze jedné konkrétní zemi, jinde zas dominuje spíše nadnárodní přístup.

Základem všech příspěvků je tvrzení, že náboženství formovalo určité předěly, které nutně neodpovídají geopolitickým zlomům, jelikož tyto předěly nejsou chápány jako jasně dané ani stabilní. Spíše se jedná o hraniční oblasti, kde dochází

ke střetům, kontaktům a mísení kultur. Pojem „hranice“ či „předěl“ je také v každém článku uchopen odlišným způsobem. Alfons Bruning zkoumá tradiční východozápadní dělení v souvislosti s konceptem „konfesionalizace“, Jekaterina Jemeljančeva se více věnuje sociálním aspektům náboženské sebeidentifikace v Rusku, Mihai Sasaujan a David Doellinger zase zkoumají spíše hranici církevně-politickou, i když každý v jiném prostředí a v jiných souvislostech. Zrinka Stomac přináší pohled na předěl mezi tradiční náboženskou komunitou a nově vznikajícími náboženskými formami současného Chorvatska. Lilija Berežnaja analyzuje koncept „mnohonásobného“ pohraničí v souvislosti s konceptem *antemurale christianitatis* v 17. století, kdy dochází k fúzi hranice kulturně-periferní a zároveň vojenské a národnostní.

Výběrem článků editor publikace reaguje na změny poslední doby a zároveň se snaží ukázat, že tyto změny mají své kořeny daleko v minulosti a není možné je posuzovat bez jejich znalosti. Soubor příspěvků nepůsobí příliš kompaktně a souhrnně, na druhou stranu přináší nový a určitým způsobem nadnárodní pohled na koncept hranic, který není statický, ale naopak dynamický, neustále v pohybu. Jejich účelem je především podnítit diskusi, což potvrzuje i fakt, že vlastně vycházejí z prostředí pravidelně konaných kongresů, jejichž cílem je výměna informací a zkušeností. Tón příspěvků působí poměrně optimisticky. Zatímco řadě publikací devadesátých let vévodila tematika „náboženských konfliktů“, zde se hovoří spíše o setkávání a propojování s následkem vzniku něčeho nového.

Publikace kromě předmluvy, poděkování a zmíněných jedenácti příspěvků obsahuje také velmi stručné informace o jednotlivých autorech a index. Každý příspěvek má svůj vlastní poznámkový aparát se zdrojovou literaturou.

Eva Pelíšková

Jeff Chang, ***Can't Stop Won't Stop: A History of the Hip Hop Generation***. New York: St. Martin's Press, 2005, 560 s.

Tato kniha je dokonalou příručkou pro ty, kteří se zajímají o hip-hop a rádi by si udělali celkový obraz o tomto hudebním stylu a s ním související subkultuře. Jeff Chang velice poutavě předkládá vývoj hip-hopu od jeho prvopočátků v 60. letech 20. století až do současnosti. Zaměřuje se však spíše na historii a na popis různých kulturních hnutí, které inspirovaly tento hudební styl, než na analýzu hip-hopu z hudebního hlediska. Jinými slovy, kulturních a sociálních dějin USA za posledních 40 let viděných prizmatem hip-hopu.

Čtenář v knize najde originální záznamy z rozhovorů s DJs, rapery, hip-hopery, b-boys, graffiti umělci, gangstery, aktivisty různých hnutí atp. Autor zde detailně hovoří o takových hip-hopových legendách jako jsou DJ Kool Herc, který mimocho-